

© TLSDF/2022/Rungtahn

การวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับเยาวชน ที่ไม่ได้อยู่ในการทำงาน การศึกษา หรือการฝึกอบรม ในประเทศไทย

(Youth Not in Employment, Education, or Training: NEET)

กุมภาพันธ์ 2566

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ความเป็นมา

ในประเทศไทย เยาวชน (อายุตั้งแต่ 15 ปีถึง 24 ปี) ที่ไม่ได้อยู่ในการทำงาน การศึกษา หรือการฝึกอบรม (Youth Not in Employment, Education, or Training: NEET) มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจที่น่ากังวล จำนวนของเยาวชน NEET เป็นความท้าทายต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการผลิตและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากปัญหานี้เกิดขึ้นต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุ ประชากรไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20 ของประชากรไทยทั้งหมด (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2558 และสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) 2554 - 2563) ในขณะที่จำนวนประชากรเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีถึง 24 ปี กลับมีจำนวนลดลง จากเดิม 9.6 ล้านคนในปี 2559 เหลือ 9.2 ล้านคนในปี 2564 (สสช. 2559 และ สสช. 2564) การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของประชากรดังกล่าว ยังทำให้อัตราส่วนพึ่งพิงของผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น และทำให้อัตราส่วนประชากรที่เข้าสู่ตลาดแรงงานลดจำนวนลง ทั้งสองปัจจัยนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าของประเทศในด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น การลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญ เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561 - 2580) อย่างไรก็ตาม สถิติล่าสุดจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organisation: ILO) แสดงให้เห็นว่ามีเยาวชน NEET อายุตั้งแต่ 15 ปีถึง 24 ปีกว่า 1.4 ล้านคน (หรือคิดเป็นร้อยละ 15) (ILO, 2564) นอกจากนี้ จำนวนเยาวชนในตลาดแรงงานยังลดลงจาก 4.8 ล้านคนในปี 2554 เหลือ 3.7 ล้านคนในปี 2564 (สสช., 2554; 2564) และอัตราการว่างงานของเยาวชนเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 5.8 เป็นร้อยละ 8.2 และร้อยละ 8.6 ในไตรมาสที่สามของปี 2562 และ 2564 ตามลำดับ (สสช., 2564) ในขณะที่อัตราการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในไตรมาสที่สองของปี 2564 โดยในปีดังกล่าวผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ว่างงานมีจำนวนสูงถึง 290,000 คน

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 ทำให้เยาวชนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและโอกาสในการทำงานลดลง นอกจากนี้จะทำให้สูญเสียโอกาสในการเรียนรู้แล้ว สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังทำให้ระยะเวลาในการทำงานยาวนานยิ่งขึ้น และทำให้อัตราการว่างงานที่เกี่ยวข้องกับเวลาเพิ่มสูงขึ้นด้วย ทั้งสองปัจจัยนี้ทำให้มีความเสี่ยงที่ผู้ใช้แรงงานจะรู้สึกท้อแท้ (ยอมแพ้ในการหางานทำ) ในขณะเดียวกันหลายอุตสาหกรรมมีความต้องการทักษะแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป และสถานการณ์การว่างงานที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย แรงงานจำนวนมากต้องออกจากงานไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวร บางส่วนต้องเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญ หรือการสร้างทักษะใหม่หากต้องการแข่งขันในตลาดแรงงาน (ภัทรปทุมทอง, 2564)

เยาวชน NEET มีความเสี่ยงสูงที่จะยากจนและถูกกีดกันทางสังคมเนื่องจากเยาวชนเหล่านี้มักขาดวิธีการพัฒนาทักษะและความสามารถของตนด้วยเหตุนี้ การพัฒนาโอกาสในการทำงาน การศึกษา และการฝึกอบรม ตลอดจนการส่งเสริมให้สังคมยอมรับเยาวชนด้วยโอกาสจึงเป็นนโยบายที่มีความสำคัญสำหรับรัฐบาลไทยหากประเทศไทยต้องการพัฒนาเป็นประเทศที่มีรายได้สูง

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมายังมีงานศึกษาวิจัยไม่มากนักเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหา NEET ในประเทศไทย กลุ่ม NEET มีความหลากหลาย ประกอบด้วยนักเรียนที่ต้องออกจากระบบการศึกษาที่กำหนด เยาวชนว่างงานซึ่งกำลังหางานทำ และเยาวชนที่ไม่มีส่วนร่วมหรือหรือเยาวชนที่รู้สึกท้อแท้ รวมถึงผู้ที่อยู่นอกตลาดแรงงานด้วยเหตุผลอื่น ๆ (เช่น ผู้ที่ต้องดูแลครอบครัว แม่วัยรุ่น หรือเยาวชนผู้พิการ) ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เยาวชนกลายเป็น NEET นั้นมีความหลากหลายเช่นกัน ได้แก่ เพศ การศึกษาน้อย และการขาดทักษะที่เหมาะสม สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ดี การย้ายถิ่นฐาน ภูมิหลังทางชาติพันธุ์ สถานการณ์ด้านสุขภาพและความพิการ สภาพแวดล้อมในครอบครัวและ/หรือบ้าน และที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) และ ยูนิเซฟ, 2563) NEET มิใช่ประชากรที่เป็นกลุ่มที่มีลักษณะเดียว ด้วยเหตุนี้ จึงต้องการความช่วยเหลือแตกต่างกันเพื่อแก้ปัญหาความเปราะบางในแต่ละประเภท อย่างไรก็ตาม การขาดแคลนข้อมูล (โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเชิงคุณภาพ) เป็นอุปสรรคในการศึกษาสถานการณ์และความเป็นมาของกลุ่ม NEET ในประเทศไทยเพื่อให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง ปัจจัยนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการออกแบบนโยบายและการบริการต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเพื่อขจัดปัญหาที่ทำให้เยาวชนกลายเป็นเยาวชน NEET (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) และ ยูนิเซฟ, 2563)

การวางแผนกลยุทธ์ ออกแบบโครงการต่าง ๆ และกำหนดงบประมาณให้คุ้มค่าและตรงกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการประชากรกลุ่ม NEET และลดจำนวนประชากรกลุ่ม NEET นั้น ต้องแก้ปัญหาช่องว่างด้านข้อมูลสำหรับประชากรกลุ่มที่มีได้รับความคุ้มครองนี้ก่อนเป็นลำดับแรกเพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายด้านการช่วยเหลือที่เหมาะสมและตรงกับกลุ่มเป้าหมายได้ หลักการพื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายและผู้ให้บริการได้แก่การระบุสาเหตุที่ทำให้เยาวชนอยู่ในภาวะเปราะบาง รวมทั้งตัวชี้วัดการเป็นประชากรกลุ่ม NEET ทั้งนี้ เพื่อให้เข้าใจประชากรที่เป็น NEET กลุ่มต่าง ๆ และเพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายด้านการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทั้งในระหว่างและหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ภูมิทัศน์ด้านสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยยะสำคัญ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอภาพรวมเกี่ยวกับเยาวชน NEET ในประเทศไทยให้รอบด้าน นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เยาวชนถูกกีดกันออกจากระบบการศึกษาและตลาดแรงงาน รวมทั้งระบุหาช่องว่างในนโยบายและบริการที่มีอยู่ ตลอดจนให้คำแนะนำในการพัฒนาแนวทางการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดประชากรเยาวชน NEET

พลการศึกษาที่สำคัญ

ปัจจุบันประเทศไทยมีกรอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ 2 ด้านที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน NEET คือ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งประกาศใช้เมื่อเดือนตุลาคม 2565 อย่างไรก็ตาม หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการดำเนินการและพัฒนานโยบายเฉพาะเพื่อจัดการและแก้ไขปัญหาเยาวชน NEET นั้นมีความหลากหลาย ทำให้เกิดความท้าทายในการทำงานร่วมกันได้อย่างกลมกลืน ความท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ การที่ภาครัฐยังขาดผู้นำ และความมุ่งมั่น พร้อมด้วยวิสัยทัศน์ในระยะยาวที่สนับสนุนการเชื่อมโยงนโยบาย การขาดผู้อำนวยการระดับกลางจากภาครัฐหรือหน่วยงานกลางเพื่อสร้างการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ตลาดการทำงาน ภาคการศึกษา และการฝึกอบรม อีกทั้ง การจัดสรรงบประมาณ/ทรัพยากรต่าง ๆ เป็นเพียงการจัดสรรในระยะสั้นและชั่วคราว และองค์กรต่าง ๆ ยังขาดระบบระเบียบในการจัดโครงการและกิจกรรมสำหรับเยาวชนอย่างยั่งยืน แม้ว่าปัจจุบันรัฐบาล ภาคเอกชน และ องค์กรประชาสังคมจัดโครงการและการบริการต่าง ๆ ในประเทศไทยเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนที่นิ่งเฉยและขาดการมีส่วนร่วม แต่โครงการและการบริการเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังอยู่ในขอบเขตจำกัด เยาวชนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงโครงการและการบริการดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชนกลุ่มที่ด้อยโอกาสมากที่สุด นอกจากนี้ มาตรการในการดำเนินการในจังหวัดต่าง ๆ ยังมีระดับ และประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อปัญหาที่แตกต่างกัน และผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาครัฐยังไม่เข้าใจคำว่า “NEET” ในวงกว้าง

ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญที่ทำให้เยาวชนกลายเป็นประชากรกลุ่ม NEET และเยาวชนหญิงมีความเสี่ยงมากกว่าเยาวชนชายที่จะเป็น NEET ประชากรกลุ่ม NEET ในประเทศไทยร้อยละ 70 เป็นเยาวชนหญิง ส่วนใหญ่เลิกเรียนกลางคันเนื่องจากตั้งครรภ์หรือต้องรับผิดชอบดูแลครอบครัว (TDRI, 2563) บทสัมภาษณ์ในการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนผลการศึกษาทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ว่าผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะเป็น NEET มากกว่าผู้ชาย เนื่องจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ เยาวชนหญิง NEET ยังมีแนวโน้มที่จะทำงานบ้าน หรือต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูเด็กทารกแรกเกิดหรือสมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้สูงอายุมากกว่าเยาวชนชาย และผู้ปกครองของเยาวชนหญิงมักจะไม่สนับสนุนให้เยาวชนหญิงออกจากบ้านและประกอบอาชีพเท่ากับที่สนับสนุนเยาวชนชาย ผลคือเยาวชนหญิง NEET จึงมีโอกาสไม่เพียงพอที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะความชำนาญหรือศึกษาต่อ สิ่งนี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความขาดแคลนด้านเศรษฐกิจของเยาวชนหญิงด้วย

อายุก็เป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากพบว่าเยาวชนอายุระหว่าง 20 ปีและ 24 ปีเป็นเยาวชน NEET มากกว่าเยาวชนอายุระหว่าง 15 ปีและ 19 ปี สาเหตุหลักมาจากการที่เยาวชนในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะอยู่ในระบบการศึกษานานขึ้นเนื่องจากนโยบายของประเทศที่ส่งเสริมการเรียนฟรี อย่างไรก็ตาม เยาวชน NEET ส่วนใหญ่ในประเทศไทยสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น นอกจากนี้ ระดับชั้นที่เยาวชนสำเร็จการศึกษาก็มีผลต่อการเป็น NEET ได้เช่นกัน เยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษาที่กำหนด หรือเยาวชนที่มีได้ศึกษาต่อหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับมัธยม มีโอกาสมากกว่าที่จะมีปัญหาในการเข้าถึงโอกาสการทำงาน หรือเชื่อว่าการศึกษามีได้ทำให้เยาวชนได้รับประโยชน์ที่จับต้องได้

เยาวชนที่มีความพิการก็ประสบปัญหาในการเข้าถึงโอกาสการศึกษาและโอกาสการทำงานเช่นกัน การศึกษาของเยาวชนที่มีความพิการอาจจำกัด หรือหยุดชะงักเนื่องจากโรงเรียนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้พิการได้ หรือเยาวชนเหล่านี้อาจหางานที่มีคุณภาพทำได้ยากเนื่องจากสังคมยังมีมุมมองเหมารวมเกี่ยวกับความสามารถของผู้พิการ รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงสถานที่ และการเดินทางขนส่ง

กลุ่มเยาวชนผู้ย้ายถิ่น และกลุ่มชาติพันธุ์มีปัญหาคriticalในการเข้าถึงการศึกษาและการทำงาน ปัญหาเหล่านี้ได้แก่ อุปสรรคในการใช้ภาษา การถูกเหมารวม และอุปสรรคด้านสิทธิต่าง ๆ (เช่น ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน) แม้ว่าเยาวชนผู้ย้ายถิ่น จะสามารถเข้าถึงโอกาสการทำงานได้ แต่ส่วนใหญ่เป็นงานที่ได้รับเงินค่าตอบแทนน้อย หรือเป็นงานที่ใช้ทักษะความชำนาญต่ำ นอกจากนี้ โควิด-19 ยังทำให้ครอบครัวจำนวนมากต้องย้ายถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการย้ายถิ่นกลับถิ่นฐานเดิมของตน หรือย้ายถิ่นเพื่อหางานทำ การศึกษาพบว่า การย้ายถิ่นฐานเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เยาวชนต้องออกจากโรงเรียนเพื่อติดตามครอบครัวที่ต้องย้ายถิ่นฐานไปทำงาน

ความยากจนเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสถานะ NEET การศึกษาพบว่าเยาวชนจากครัวเรือนที่มีรายได้น้อยมีโอกาสสูงกว่าที่จะเป็น NEET เมื่อเปรียบเทียบกับเยาวชนกลุ่มอื่น ๆ เยาวชนจำนวนมากต้องลาออกจากโรงเรียนเพื่อไปทำงาน หรือเพราะครอบครัวของพวกเขาไม่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายแอบแฝงในระบบการศึกษาได้ ในปีการศึกษา 2021 มีนักเรียนยากจนพิเศษและนักเรียนยากจนประมาณ 1.9 ล้านคนที่ “เสี่ยง” ที่จะหลุดออกจากระบบการศึกษา (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ), 2564) เยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษามักต้องเข้าทำงานที่ใช้ทักษะความชำนาญต่ำ และได้ค่าตอบแทนต่ำ ทำให้เกิดวงจรความยากจนที่ไม่จบสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชนที่อยู่ในครอบครัวยากจน นอกจากนี้ เยาวชนยังมีความเสี่ยงมากขึ้นที่ทักษะความชำนาญที่เยาวชนมีอยู่นั้นจะกลายเป็นทักษะความชำนาญที่ล้าสมัย และไม่ตอบสนองความต้องการของตลาดได้อีกต่อไป

ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ยังมีบทบาทในการกำหนดความเป็น NEET การศึกษานี้พบว่าจังหวัดที่ยากจนกว่าและพื้นที่ชนบทของประเทศไทย มีสัดส่วนของเยาวชน NEET สูงกว่าจังหวัดและเขตเมืองที่มีความเจริญกว่า โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเยาวชน NEET มากที่สุด ส่วนกรุงเทพมหานคร มีเยาวชน NEET น้อยที่สุด

ผู้ปกครอง ชุมชน และครอบครัวของเยาวชนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการที่เยาวชนจะกลายเป็น NEET การเข้าช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาการเป็น NEET มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จมากขึ้นหากพ่อแม่ / ผู้ปกครองรวมถึงสมาชิกในสังคมของเยาวชนมีส่วนร่วมในมาตรการป้องกันและมาตรการตอบสนอง เยาวชนที่มีพ่อแม่หย่าร้างหรือแยกกันอยู่มีความเสี่ยงสูงกว่าที่จะเป็น NEET ในขณะที่การอาศัยอยู่กับสมาชิกในครอบครัวที่ว่างงานก็เพิ่มความเสี่ยงในการเป็น NEET เช่นกัน การขาดการสื่อสารกับผู้ปกครอง หรือการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ตลอดจนระดับการศึกษาของผู้ปกครองยังเพิ่มความน่าจะเป็นไปได้ที่เยาวชนจะเป็น NEET เยาวชนไร้บ้านมีความเปราะบางมากขึ้นเนื่องจากเยาวชนเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะขาดทักษะและมีความเสี่ยงที่จะทำผิดกฎหมาย

ปัญหาที่สำคัญของเยาวชน NEET ผู้ปกครอง และนายจ้างของเยาวชนเหล่านี้ได้แก่การขาดการแนะแนวเรื่องการประกอบอาชีพ รวมทั้งโอกาสในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นเพื่อให้เยาวชนสามารถเข้าสู่ตลาดการทำงานได้สำเร็จ แม้การปฏิรูประบบการศึกษาไทยได้เริ่มใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในปี 2564 อย่างไรก็ตาม ผู้มีส่วนได้เสียได้ให้ข้อเสนอแนะว่าหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนยังไม่สามารถทำให้เยาวชนมีโอกาสได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับตลาดการทำงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ตลอดจนทักษะทางพฤติกรรม (Non-Cognitive Skills) เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีความสามารถและมีทัศนคติการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่าเยาวชน NEET ส่วนใหญ่ที่ออกจากโรงเรียนนั้นไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนไม่สัมพันธ์กับตลาดแรงงานหรืออาชีพที่เยาวชนต้องการ อีกทั้ง ระบบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา (Vocational Education and Training: VET) ของประเทศไทย ยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นปัญหาเรื่องคุณภาพ ฉากทัศน์ที่ซับซ้อน และปัญหานักศึกษาอาชีพมีโอกาสจำกัดในการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาในระบบสามัญ ทำให้การศึกษาสายอาชีพจะไม่น่าสนใจสำหรับเยาวชนจำนวนมาก

นอกจากนี้ ผู้มีส่วนได้เสียยังตั้งข้อสงสัยอีกด้วยว่าการที่เยาวชนมีทักษะความชำนาญไม่ตรงกับความต้องการก็เป็นอีกปัญหาในประเทศไทย สาเหตุหลักมาจากการขาดข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย ซึ่งรวมถึงการคาดการณ์เกี่ยวกับโอกาสในตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคต รวมทั้งทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ ความไม่สอดคล้องระหว่างทักษะของแรงงานกับทักษะที่ต้องใช้ในโลกการทำงานเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และการว่างงาน เนื่องจากทำให้เยาวชนขาดข้อมูลสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง เยาวชน NEET รวมทั้งผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์ในการศึกษานี้ยังรายงานว่าพวกเขาไม่ทราบว่ามีบริการของภาครัฐในการจัดหางาน (Public Employment Services: PES) รวมทั้งโอกาสในการเข้ารับบริการฝึกอบรมของกรมการจัดหางาน ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยยังขาดการให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบเพื่อยกระดับการเป็นผู้ประกอบการของเยาวชน ทั้งในแง่ของการฝึกอบรมและการให้คำปรึกษาเฉพาะทางเพื่อสร้างความคิดและทักษะการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งการจัดการจัดหาเงินทุนตั้งต้นและสิ่งตอบแทนจูงใจต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหา NEET ในประเทศไทย ข้อเสนอแนะนี้พิจารณาจากปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบันของเยาวชน เป้าหมายของชาติ และประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสีย

กฎหมาย นโยบาย และแผนยุทธศาสตร์

- จัดทำแผน NEET แบบบูรณาการในระดับชาติเพื่อให้แต่ละกระทรวงที่เกี่ยวข้องรับรองและนำมาใช้เพื่อส่งเสริมให้นโยบายสอดคล้องกัน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้เยาวชนเปลี่ยนผ่านระหว่างระบบการศึกษาเข้าสู่การทำงานหรือการฝึกอบรมได้อย่างขึ้น
- พัฒนาระบบการติดตามตรวจสอบแบบบูรณาการเพื่อติดตามการเปลี่ยนผ่านของเยาวชน รวมถึงเยาวชน NEET จากระบบการศึกษาสู่การทำงาน
- ส่งเสริมให้หลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนมีการศึกษาทักษะชีวิตและการประเมินชีวิตในทุกช่วงวัยควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Soft Skills) ต่าง ๆ จากประสบการณ์การทำงาน หรือจากการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการต่าง ๆ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา
- ส่งเสริมให้จัดโครงการเรียนรู้จากการทำงานสำหรับเยาวชนโดยร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อช่วยปรับความรู้ทักษะและความสามารถให้สอดคล้องกับความต้องการของนายจ้างและป้องกันมิให้เยาวชนไม่รู้สึกลอยๆมีส่วนร่วม
- ทบทวนสิ่งตอบแทนจูงใจทั้งที่เป็นตัวเงินและที่ไม่ใช่ตัวเงินเพื่อให้นายจ้างเสนอดำรงตำแหน่งงานที่มีคุณภาพสำหรับเยาวชน
- ปรับปรุงระบบอาชีวศึกษาเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นมากขึ้น (เช่น การศึกษานอกเวลาหรือแยกรายวิชาแบบเก็บหน่วยกิต) และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้เยาวชนเข้าถึงหลักสูตรที่หลากหลายมากขึ้น และมีประสบการณ์ในทางปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดให้มีระบบประเมินคุณสมบัติด้านทักษะเพื่อรับรองจำนวนปีที่มีประสบการณ์ในการทำงาน
- เพิ่มขอบเขตการให้บริการของภาครัฐในการจัดหางาน (PES) ทั้งทางช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ และเพิ่มศักยภาพในการให้บริการให้ทั่วถึงเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ตรงกับความต้องการของเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชน NEET
- เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่นโยบายตลาดแรงงานเชิงรุก (Active Labour Market Policies: ALMPs) ตลอดจนการให้บริการด้านแรงงานเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานเยาวชน การฝึกอบรม และการให้เยาวชนกลับมาฝึกอบรมใหม่อีกครั้งหนึ่ง ตลอดจนการเสริมสร้างโอกาสการเป็นผู้ประกอบการ เช่น โครงการให้คำแนะนำ การปฐมนิเทศด้านอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการแบบครบวงจร การแนะนำและการให้คำปรึกษา บริการจับคู่ผู้หางานและผู้ว่าจ้าง ตลอดจนการเข้าถึงความช่วยเหลือทางการเงิน เช่น การให้เงินกู้ และเงินทุนตั้งต้นในการเริ่มประกอบกิจการ

ผู้นำ ธรรมชาติ และการกำกับดูแล

- พัฒนาโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการนโยบายในทุกระดับของรัฐบาลและการ บูรณาการข้ามกระทรวง อีกทั้งสนับสนุนการประกันคุณภาพและความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติสำหรับ NEET ซึ่งนำโดยกระทรวงที่เกี่ยวข้องที่สำคัญเพื่อดูแลการดำเนินการในระดับชาติและระดับท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหา NEET ในประเทศไทย
- ปรับปรุงการประสานงานและการกำกับดูแลในระดับบริหารและการดำเนินงานโดยเพิ่มวาระเกี่ยวกับเยาวชน NEET ในคณะกรรมการระดับจังหวัดที่มีอยู่ในปัจจุบัน

การให้บริการ

- เริ่มดำเนินการตั้งแต่เนิ่น ๆ และเสริมสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้าและความสามารถในการติดตามในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อระบุวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงว่าจะไม่เรียนต่อ รวมทั้งจัดหาทรัพยากรเพิ่มเติม รวมถึงการสร้างขีดความสามารถแก่บุคลากรในการจัดการรายกรณีเพื่อให้เยาวชนสามารถมีส่วนร่วมในการศึกษาและการฝึกอบรม
- พัฒนาระบบรับรองการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบสำหรับเยาวชนทุกคนรวมทั้งผู้ใหญ่
- จัดตั้งศูนย์บริการแบบครบวงจรในระดับตำบลทั่วประเทศ เพื่อให้บริการแก่เยาวชนในระดับท้องถิ่นอย่างครบวงจร ศูนย์บริการแบบครบวงจรควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางที่เยาวชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับบริการสาธารณะที่มีอยู่และโครงการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการทำงานโดยใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่มุ่งไปที่เป้าหมาย
- พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลแบบเปิด (Open-Source) สำหรับการอ้างอิง ส่งต่อข้อมูลและติดตามกรณีปัญหา เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรภาคประชาสังคม (CSOs) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และกลุ่มอื่น ๆ ที่ดำเนินงานด้านเยาวชน
- พัฒนารายการการให้ความช่วยเหลือที่ปรับแต่งตามความต้องการและการจัดการรายกรณีสำหรับเยาวชน NEET รวมทั้งครอบครัวของเยาวชนกลุ่มนี้เพื่อให้เยาวชนพ้นจากสถานะ NEET ได้ในระยะเวลายาว
- พัฒนากลยุทธ์การสื่อสารที่ตรงเป้าหมายเพื่อเข้าถึงเยาวชน NEET โดยใช้ทั้งช่องทางออฟไลน์และออนไลน์

ทรัพยากรบุคคล

- ส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับคำว่า “NEET” ระหว่างผู้กำหนดนโยบาย ผู้ให้บริการ และทุกภาคส่วน
- เพิ่มขีดความสามารถของครูแนะแนวด้านอาชีพในโรงเรียนและบริการจัดหางานของภาครัฐเพื่อให้ข้อมูลตลาดแรงงานที่เป็นปัจจุบันผ่านการฝึกอบรมทั้งก่อนและระหว่างการบริการ การแบ่งปันข้อมูลที่เป็นระบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดร่วมกับภาคเอกชน (เช่น หอการค้าไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย)
- จัดให้มีการฝึกอบรมครูและครูแนะแนวในโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องการวางแผนอาชีพและการใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ
- จัดให้มีทรัพยากรบุคคลอย่างเพียงพอในระดับท้องถิ่นและการฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ภาคสนามเกี่ยวกับการดำเนินการเผยแพร่โครงการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เยาวชนที่นิ่งเฉยกลับเข้าสู่ระบบอีกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การฝึกอบรม หรือการทำงาน
- พัฒนามาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพของบุคลากรที่ทำงานกับเยาวชน (Youth Workers) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผู้ให้บริการที่ทำงานกับเยาวชน

งบประมาณและการเงิน

- ปรับปรุงการสำรวจติดตามและการประเมินผลนโยบายและโครงการส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพและการทำงานของเยาวชนเพื่อสนับสนุนการจัดลำดับความสำคัญของงบประมาณสำหรับเยาวชน NEET ตามหลักฐานข้อมูล
- ความต้องการของเยาวชน NEET ควรปรากฏในแผนการเงินและงบประมาณระดับชาติและมีการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอและระยะยาว
- พัฒนาบริการขั้นต่ำแบบบูรณาการสำหรับเยาวชน NEET เพื่อให้การคิดต้นทุนบริการมีความแม่นยำมากขึ้น
- ใช้เงินสาธารณะที่มีอยู่เพื่อจัดหาทรัพยากรระดับท้องถิ่นของโครงการเพื่อสนับสนุนเยาวชน NEET
- ทบทวนขอบเขตการให้การศึกษาในระดับมัธยมปลาย “โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย” และสำรวจเชิงรุกเพื่อเพิ่มเงินทุนสนับสนุนตามเป้าหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันให้กับนักเรียนที่เปราะบาง ที่จ่ายจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาในการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น) ไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

© UNICEF Thailand/2016/Thuentap

ข้อมูล สารสนเทศ และการวิจัย

- ส่งเสริมให้มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นประจำเพื่อสร้างหลักฐานสำหรับการดำเนินการที่เหมาะสม การวางแผนนโยบายและโครงการที่มีประสิทธิภาพ และการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอเพื่อแก้ไขปัญหา NEET
- พัฒนาฐานข้อมูลดิจิทัลแบบรวมศูนย์และปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเป็นประจำเพื่ออำนวยความสะดวกในการแบ่งปันข้อมูลและแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- เสริมสร้างระบบสารสนเทศตลาดแรงงานเพื่ออำนวยความสะดวกในการวินิจฉัยและการคาดการณ์ที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนบูรณาการสถิติเกี่ยวกับเยาวชน NEET เข้ากับสำนักงานสถิติแห่งชาติ
- ทำการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของเพศสภาพและเศรษฐกิจการดูแลซึ่งทำให้มีเยาวชนหญิงในประเทศไทยกลายเป็นเยาวชน NEET เพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งวิธีการเข้าถึงบริการเลี้ยงเด็กที่มีราคาไม่แพงและมีคุณภาพเพื่อให้เยาวชนสามารถมีส่วนร่วมในตลาดการทำงานได้ดียิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมของชุมชน

- สร้างความตระหนักรู้ในหมู่ผู้ปกครองเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาและการฝึกอบรม รวมทั้งการบริการที่มีอยู่โดยใช้กลไกของชุมชน และการสนับสนุนของหัวหน้าหมู่บ้าน ผู้นำศาสนา อาสาสมัครชุมชน และผู้นำเยาวชน (เช่น สมาชิกสภาเด็กและเยาวชน)
- ส่งเสริมชุมชนที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือเยาวชน และสร้างอิทธิพลเชิงบวกในกลุ่มเพื่อน (เช่น เครือข่ายเยาวชนที่มีอยู่ เช่น สภาเด็กและเยาวชน) เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เยาวชนอยู่ในระบบการศึกษาและโครงการการฝึกอบรมต่าง ๆ หรือพยายามเข้าระบบการศึกษาและโครงการการฝึกอบรมต่าง ๆ
- ส่งเสริมให้เยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชน NEET และเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มชายขอบเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบและการดำเนินโครงการต่าง ๆ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและการประเมินผล เพื่อให้การช่วยเหลือตรงกับความต้องการ (เช่น การฝึกปฏิบัติงาน การเป็นพนักงานฝึกหัด และการฝึกงาน) และดำเนินการติดตามผลเพื่อให้ผลลัพธ์คงอยู่แม้เวลาผ่านไป

